

Posudek vedoucí na práci:

Mgr. Ondřej Holý, Vliv kutnohorské městské rady na církevní poměry ve městě na přelomu 15. a 16. století, diplomová práce ÚČD FF UK, Praha 2023, 87 s.

Práce O. Holého si položila otázku, jak ovlivňovala kutnohorská městská rada církevní poměry ve městě, do kterých záležitostí zasahovala, nad kterými institucemi uplatňovala vlastní vůli a jak. Autor se proto věnoval dost široce výzkumu písemností z městského archivu: prozkoumal vybrané městské knihy a vykonal závažnou práci – excerpce zápisů týkajících se záduší, špitálu i případů jednotlivých duchovních, ať z řad farního kléru, nebo vyšších funkcionářů (světících biskupů a přísedících konsistoře). Škoda, že své výpisy neprezentoval také tabulkovou formou, aby zpřístupnil např. jména kostelníků a správců špitálu.

Text je rozčleněn kromě úvodu a závěru do pěti hlavních výkladových kapitol. Struktura je dobře zvolená a sleduje postupně jednotlivé okruhy možného vlivu městských činitelů na církevní sféru.

V úvodu autor zasadil své téma do širšího kontextu doby jagellonské a dále formuloval cíle své práce. Do úvodní kapitoly začlenil i základní informaci o zpracovanosti tématu (aniž by ale využil poznámkový aparát pro uvedení přesných citací). Také na závěrečném seznamu pramenů a literatury je vidět spěch při dokončování práce, neuvádí se všechny tituly, které autor zná, využil a citoval v poznámkách k výkladu, dokonce ani vše, co bylo uvedeno v zadání práce.

Druhá kapitola prezentuje stručné dějiny Kutné Hory v pohusitském období, nastiňuje systém správy města a strukturu správy církevní. To je výklad orientující čtenáře v dobové situaci.

Od třetí kapitoly začíná vlastní výklad tématu. První okruh problémů se věnuje komunikaci města s farním duchovenstvem. Sleduje obsazování far, různé přímluvy a okolnosti výběru duchovních. Snaží se také postihnout vztahy k pražské utrakvistické konsistoři. Výsledek nevychází úplně přesvědčivě. Dále se autor věnuje dalším stránkám ovlivňování činnosti duchovních ve městě, jejich kazatelské činnosti i osobních (zvláště ekonomických) zájmů. Podařilo se mu najít a formulovat zajímavé detaily z každodenního provozu zmíněné komunikace.

Čtvrtá kapitola probírá církevní instituce ve městě a sleduje mechanismy působení na ně ze strany města. Autor shromáždil zmínky o existenci děkana, resp. arciděkana v Kutné Hoře, upozornil na nesrovnalosti v údajích tradovaných dosud v literatuře, přesto ale známé pramenné zprávy nedovolily zatím navrhnout jednoznačnou variantu vysvětlení výskytu tohoto titulu v K.H. a důvodu jeho užívání. Mimo jiné bude potřeba zapojit do úvah informace z jiných měst (např. Kolína nebo Kouřimi) – takový výzkum přesahoval možnosti této kvalifikační práce. Autor ale naznačil, jak vypadaly ambice samotných děkanů a jaký zájem mělo město na přítomnosti reprezentativních funkcí (/arci/děkana, biskupů) v Hoře. Ačkoli kutnohorský archiv obsahuje také fond tamější konsistoře, ukázalo se, že doklady pro její fungování jsou k dispozici až pro dobu za rámcem sledovaného období. Její počátky tak zůstávají zahaleny mlhou a Holý mohl nabídnout jen rámcový obraz. Musel vycházet z písemností editovaných F. Trnkou, nevysvětlil ale, co jeho sbírka pramenů obnáší.

Charakteristika pramenů mi zde chybí. Zajímavým zjištěním je, že kompetence konsistoře nebyla vymezena teritoriem, nýbrž zřejmě patronátní příslušností kostelů k městu.

Pátá kapitola sleduje zasahování města do správy kostelních záduší – dosazování správců (kostelníků) a dohled nad hospodařením. To je jedna z klíčových oblastí, kde se město mohlo prosadit a skutečně účinně ovlivňovat chod instituce. Cenné na práci je, že autor prošel městské knihy a vyčerpал především tento nepřehledný pramen, který pro danou otázku dosud systematicky využit nebyl. Nepracoval s knihami kostelních počtů – v kombinaci s nimi by bylo možné důsledněji postihnout osoby, které byly správou záduší pověřovány a odtud dále dokreslit personální propojení městské rady a skupin kostelníků. Tady zůstává ještě dost prostoru pro další bádání. Holý se dotkl také specifického záduší, totiž správy městského špitálu. I tam bude možné rámcový náčrt prohloubit zpracováním účtů špitálu.

Poslední kapitola se věnuje sedleckému klášteru a jeho vztahům se sousedním městem, do kterých silně zasáhlo husitství. Kapitola dokresluje různé stránky chování města vůči církevním institucím.

Poměrně obsažný závěr sumarizuje zjištěné skutečnosti, a to především v rovině celkových rysů a trendů vývoje vztahu města a církevních institucí i osob. Nabízí jak periodizační pohled, tak typologii vztahů a mechanismy užívané městskou radou k prosazení jejího vlivu. Holý odlišuje sféru duchovního působení a ekonomického zázemí, kde se městské zásahy uplatnily nejvýrazněji.

Autor na více místech zdůrazňuje, že Kutná Hora byla v mnohém výjimečně město s mimořádným postavením, bohatstvím a ambicemi. To je bezesporu pravda. Přece ale některé projevy jejího přístupu k církevním institucím nebyly dobově neobvyklé. Bylo by možné v rámci rozpravy vymezit, které prvky v chování městské rady odpovídají dobovým trendům, a v čem jsou právě ona specifika kutnohorské reality?

Práce O. Holého je založena na bohatém pramenném materiálu, který však zpracoval poněkud málo konkrétně. Formulace zjištěných skutečností jsou hodně obecné, teoretizující; na více místech mělo před zobecněním předcházet seznámení čtenáře s konkréty.

Práce nicméně splňuje požadavky kladené na magisterskou kvalifikační práci. Její autor se orientuje ve zkoumaném problému, dokáže pracovat s prameny i literaturou a formulovat své závěry. Přes vyslovené připomínky mohu práci doporučit k obhajobě a navrhuji hodnocení *velmi dobře*.

PhDr. Blanka Zilynská, Ph.D.
vedoucí práce

V Praze 20. 1. 2023